

Förvaltningsrätten i Malmö
Box 4522
203 20 Malmö

Yttrande

Datum 2015-03-16
Dnr 2.6.1-04628-2014
Er ref 179-15

Riksantikvarieämbetet ./ Länsstyrelsen i Skåne län

Riksantikvarieämbetet har beretts möjlighet att yttra sig över Fastighets AB Carolus 32:s (bolagets) yttrande

Det är ostridigt att Caroli kyrka är en kyrkobyggnad i enlighet med 4 kap. 2 § första stycket kulturmiljölagen (1988:950) (KML) och att den, eftersom den tillkommit före utgången av 1939, i enlighet med 4 kap. 3 § första stycket inte får ändras på något väsentligt sätt utan länsstyrelsens tillstånd. Skyddet för sådana kyrkobyggnader ges i lagen och huruvida den aktuella kyrkobyggnaden är unik eller inte är irrelevant i det sammanhanget.

De ändringar som bolaget ansökt om att få utföra under punkt 1-4 i Riksantikvarieämbetets överklagan innebär en minskning av det kulturhistoriska värdet och därmed är de inte förenliga med 4 kap. 2 § KML.

Någon allmän intresseavvägning mellan bolagets intresse av att få utföra ändringarna och byggnadens kulturhistoriska värde ska därmed inte göras. Inte heller ska det kulturhistoriska intresset vägas mot andra allmänna intressen som t.ex. miljöhänsyn, stadsplaneringsaspekter eller huruvida kyrkobyggnaden skulle bli mer eller mindre tillgänglig för allmänheten om de föreslagna ändringarna genomfördes.

Riksantikvarieämbetet har i överklagandet redogjort för varför myndigheten inte anser att förfogandeinskränkningen strider mot Europakonventionen.

Myndigheten vill därför bara kort kommentera Regeringsrättens dom i målet RÅ 2007 ref 75. Ärendet handlade om en kyrkonämnd som ville sätta upp solceller på taket till en skyddad kyrkobyggnad. Länsstyrelsen avslög ansökan eftersom solcellerna ansågs förvanska kyrkans utseende och karaktär. Sökanden överklagade beslutet till dåvarande förvaltningsrätten i Västmanlands län som biföll ansökan och upphävde beslutet. Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet överklagade länsrättens dom till Kammarrätten som biföll överklagandena och upphävde länsrättens dom. Kyrkonämnden fullföljde sin talan till dåvarande Regeringsrätten som konstaterade att solcellerna innebar en minskning av

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Plusgiro 599 94-4
Bankgiro 5052-3620

kyrkobyggnadens kulturhistoriska värde och därför inte skulle tillåtas om inte förfogandeinskränkningen för kyrkonämnden var oproportionerlig och därmed stred mot Europakonventionen. Mot bakgrund bland annat av att Svenska kyrkan erhöll viss ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader (s.k. kyrkoantikvarisk ersättning), kom domstolen fram till att förfogandeinskränkningen inte var oproportionerlig. Domen kan däremot inte tolkas motsatsvis på ett sådant sätt att en förfogandeinskränkning där fastighetsägaren *inte* får ersättning från staten automatiskt ska anses som oproportionerlig.

Caroli kyrka omfattades av en lagstadgad förfogandeinskränkning redan när den köptes av bolaget. Köpet genomfördes således trots att det stod klart eller borde ha stått klart för bolaget att dess förfoganderätt skulle komma att inskränkas. Bolaget får därför ha ansetts acceptera förfogandeinskränkningen. Under de omständigheterna torde det finnas ytterst små möjligheter att bedöma den som oproportionerlig.

Riksantikvarieämbetet har förståelse för att bolaget måste kunna använda kyrkobyggnaden, vilket bekräftas av att myndigheten har tillstyrkt fem av de åtta åtgärder som bolaget har ansökt om att få vidta. Bolaget hävdar å ena sidan att den fasta inredningen hindrar all icke sakral användning av kyrkobyggnaden men har å andra sidan upplyst om att byggnaden använts till icke sakrala aktiviteter såsom julmarknad, barnteater samt konsert- och undervisningsverksamhet. Att en icke sakral användning är möjlig bevisas således av de uppgifter bolaget själv lämnat. Att bolaget inte anser sig kunna använda byggnaden på det sätt som man allra helst hade önskat, medför inte att förfogandeinskränkningen ska anses som oproportionerlig.

Slutligen har bolaget ifrågasatt det faktum att utförseltillstånd inte skulle krävas för att föra ut de den nedtagna fasta inredningen ut ur Sverige. En prövning av reglerna om utförseltillstånd för vissa äldre kulturföremål i enlighet med 5 kap. KML kulturföremål är helt skilda från reglerna om skydd för kyrkobyggnader. Huruvida föremål behöver utförseltillstånd avgörs inte på grundval av hur kulturhistoriskt värdefulla de är, utan på huruvida de passar in i en av de kategorier som ställts upp i bilagan till kulturmiljöförordningen (1988:1188). Att det inte behövs utförseltillstånd för att föra ut nedmonterad fast inredning från Caroli kyrka ur Sverige innebär således inte att inredningen inte är kulturhistoriskt värdefull.

Visby den 16/3 - 15.....

Maria Barkin

Maria Barkin, verksjurist